

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΩΝ

Κύριε Σκυλακάκη ακούστε και την αγορά πριν οδηγήσετε σε “ξαφνικό θάνατο” την αυτοκατανάλωση

1.4.2024

Με αφορμή γενικές αναφορές του Υπουργού ΠΕΝ, σχετικά δημοσιεύματα, αλλά και ανυπόστατες φήμες που έχουν αναστατώσει την αγορά, ο Σύνδεσμος Εταιριών Φωτοβολταϊκών αποσαφηνίζει ορισμένα κρίσιμα θέματα που αφορούν το net-metering (ενεργειακό συμψηφισμό) και το διάδοχο σχήμα, το net-billing (ταυτοχρονισμένος συμψηφισμός).

Είναι το net-metering “παράνομο” με βάση την Κοινοτική νομοθεσία, όπως διατείνονται κάποιοι;

Φυσικά και όχι.

Το net-metering ως εργαλείο προώθησης της αυτοκατανάλωσης εφαρμόστηκε σε αρκετές χώρες εδώ και πολλά χρόνια. Το τελευταίο διάστημα υπάρχει μια στροφή από το net-metering στο net-billing, κυρίως λόγω πιέσεων από την πλευρά των προμηθευτών ενέργειας οι οποίοι επωμίζονται αυξημένο κόστος εξισορρόπησης.

Θα πρέπει να επισημάνουμε όμως ότι η εφαρμογή του net-metering δεν γίνεται με τον ίδιο τρόπο σε όλες τις χώρες και συνεπώς οι όποιες στρεβλώσεις στην αγορά διαφέρουν από χώρα σε χώρα. Για παράδειγμα, στην Ολλανδία, την κατ’ εξοχήν χώρα που κυριαρχεί το net-metering, ο συμψηφισμός γίνεται επί του συνόλου του “ανταγωνιστικού” σκέλους και των “ρυθμιζόμενων χρεώσεων” (επί της λιανικής τιμής της κιλοβατώρας δηλαδή), σε αντίθεση με την Ελλάδα όπου οι αυτοκαταναλωτές επιβαρύνονται με ρυθμιζόμενες χρεώσεις κατά το ποσοστό εκείνο της ενέργειας που απορροφούν από το δίκτυο.

Τι λέει το άρθρο 15 της Οδηγίας 2019/944;

Οι αυτοκαταναλωτές, ως ενεργοί πελάτες, ***“καταβάλλουν τέλη δικτύου που αντικατοπτρίζουν το κόστος, είναι διαφανή και δεν εισάγουν διακρίσεις, με χωριστή πληροφόρηση για την ηλεκτρική ενέργεια που τροφοδοτείται στο δίκτυο και την ηλεκτρική ενέργεια που καταναλώνεται από το δίκτυο, σύμφωνα με το άρθρο 59 παράγραφος 9 της παρούσας οδηγίας και το άρθρο 18 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943, διασφαλίζοντας ότι συμβάλλουν με τρόπο επαρκή και ισορροπημένο στον επιμερισμό του συνολικού κόστους του συστήματος”***.

Τι ισχύει στην Ελλάδα για το net-metering;

- Οι αυτοκαταναλωτές καταβάλλουν μέσω των ρυθμιζόμενων χρεώσεων τέλη δικτύου με βάση την πραγματικά απορροφώμενη από το δίκτυο ενέργεια και απαλλάσσονται από αυτά μόνο για το ποσοστό ιδιοκατανάλωσης σε πραγματικό χρόνο.
- Οι αυτοκαταναλωτές με net-metering εγκαθιστούν δύο μετρητές, ένα για την ηλεκτρική ενέργεια που τροφοδοτείται στο δίκτυο και ένα για την ηλεκτρική ενέργεια που καταναλώνεται από το δίκτυο.

Με άλλα λόγια, πληρούνται οι προϋποθέσεις της Οδηγίας.

Τι άλλο λέει το άρθρο 15 της Οδηγίας 2019/944;

Οι αυτοκαταναλωτές, ως ενεργοί πελάτες, “είναι οικονομικά υπεύθυνοι για τις ανισορροπίες που προκαλούν στο σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας. Στον βαθμό αυτόν είναι υπεύθυνα για την ισορροπία μέρη ή μεταβιβάζουν την υποχρέωση εξισορρόπησης που υπέχουν σύμφωνα με το άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943”.

Σε αυτό συνήθως εδράζονται και οι όποιες αντιρρήσεις προμηθευτών, αφού τα συστήματα net-metering εγχέουν στο δίκτυο τις ώρες φθηνής ενέργειας και οι καταναλωτές απορροφούν συνήθως τις ώρες ακριβής ενέργειας.

Το θέμα αυτό αμβλύνεται όταν το σύστημα αυτοπαραγωγής συνοδεύεται από μπαταρίες για την αποθήκευση της περίσσειας αυξάνοντας το ποσοστό ταυτοχρονισμού μεταξύ παραγόμενης και καταναλισκόμενης ενέργειας.

Τι λέει το άρθρο 63 του ν.5037/2023;

Κατ’ εφαρμογή των Κοινοτικών ρυθμίσεων, ο ν.5037/2023 προβλέπει στο άρθρο 63 ότι:

Στους αυτοκαταναλωτές δύνανται να επιβληθούν αμερόληπτες και αναλογικές χρεώσεις και τέλη σε σχέση με την αυτοπαραγόμενη ηλεκτρική τους ενέργεια, από ανανεώσιμες πηγές, η οποία καταναλώνεται στις εγκαταστάσεις τους, ιδίως:

α) αν η αυτοπαραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές λαμβάνει αποτελεσματική στήριξη, και εφόσον με την επιβολή των χρεώσεων δεν υπονομεύονται η οικονομική βιωσιμότητα του έργου και ο χαρακτήρας κινήτρου αυτής της στήριξης.

β) αν, από 1η Δεκεμβρίου 2026, το συνολικό μερίδιο των εγκαταστάσεων αυτοκατανάλωσης υπερβαίνει το οχτώ τοις εκατό (8%) της συνολικής εγκατεστημένης ισχύος ηλεκτρικής ενέργειας, και αν αποδειχθεί από ανάλυση κόστους οφέλους από τη Ρυθμιστική Αρχή Αποβλήτων, Ενέργειας και Υδάτων, μέσω ανοικτής, διαφανούς και συμμετοχικής διαδικασίας, ότι προκαλεί σημαντικά δυσανάλογη επιβάρυνση στη μακροπρόθεσμη οικονομική βιωσιμότητα του ηλεκτρικού συστήματος ή δημιουργεί κίνητρο που υπερβαίνει το αντικειμενικά απαραίτητο για την επίτευξη οικονομικώς συμφέρουσας ανάπτυξης της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και ότι αυτή η επιβάρυνση ή το κίνητρο δεν είναι δυνατό να ελαχιστοποιηθεί μέσω άλλων εύλογων δράσεων,

γ) αν η αυτοπαραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές παράγεται σε εγκαταστάσεις με δυναμικότητα ηλεκτροπαραγωγής που υπερβαίνει τα τριάντα κιλοβάτ (30 kW).

Το κόστος εξισορρόπησης για τους προμηθευτές είναι σχετικά μικρό και διαχειρίσιμο όταν τα μεγέθη είναι μικρά, αλλά μπορεί να γίνει σημαντικό σε πολύ μεγάλα ποσοστά διείσδυσης. Στην Ολλανδία, για παράδειγμα, όπου είναι εγκατεστημένα αρκετά γιγαβάτ (GW) συστημάτων αυτοκατανάλωσης, το κόστος αυτό έχει σχεδόν δεκαπλασιαστεί την τελευταία οκταετία. Αν το κόστος αυτό επιμεριζόταν στους αυτοκαταναλωτές, κάθε οικιακό σύστημα net-metering θα επιβαρυνόταν κατά μέσο όρο με περίπου 105 € ετησίως (για τα ολλανδικά δεδομένα).

Σημειωτέον ότι στην Ολλανδία, πάνω από 2,6 εκατ. νοικοκυριά έχουν εγκαταστήσει φωτοβολταϊκά για αυτοκατανάλωση (45% της ετήσιας εγκατεστημένης ισχύος, με τα εμπορικά συστήματα επί στεγών να καλύπτουν ένα 30% επιπλέον). Για σύγκριση, στην Ελλάδα το αντίστοιχο νούμερο είναι λιγότερο από 12.000 νοικοκυριά με net-metering. Σήμερα, τα συστήματα αυτοκατανάλωσης στη χώρα είναι σχεδόν 0,5 GW, δηλαδή περίπου 2% της συνολικής εγκατεστημένης ισχύος ηλεκτρικής ενέργειας.

Στην Ελλάδα, ο σχετικός προβληματισμός οδήγησε σε δύο παράλληλα σχήματα που συνυπάρχουν (net-metering για συστήματα μικρής ισχύος) και net-billing (ή zero feed-in) που αποτελεί πλέον την επιλογή για αυτοκαταναλωτές με μεγαλύτερες ενεργειακές ανάγκες. Παράλληλα, δόθηκαν κίνητρα για εγκατάσταση μπαταριών πίσω από το μετρητή σε συστήματα αυτοκατανάλωσης για να αμβλυνθούν τα όποια προβλήματα εξισορρόπησης επιφέρει το net-metering.

Διαφορές net-metering και net-billing

- Στο net-metering συμψηφίζονται κιλοβατώρες, ενώ στο net-billing συμψηφίζονται ουσιαστικά λογαριασμοί ρεύματος.
- Ο ενεργειακός συμψηφισμός στο net-metering αφορά το σύνολο της παραγόμενης από φωτοβολταϊκά ενέργειας, ενώ στο net-billing μόνο το ποσοστό της παραγόμενης ενέργειας που ιδιοκαταναλώνεται σε πραγματικό χρόνο.
- Στο net-metering, η παραγόμενη ενέργεια που δεν ιδιοκαταναλώνεται σε πραγματικό χρόνο εγχέεται στο δίκτυο όπου “αποθηκεύεται” για διάστημα έως και τριών ετών. Μετά την τριετία γίνεται εκκαθάριση και τυχόν πλεόνασμα ενέργειας για τον καταναλωτή δεν αποζημιώνεται. Αντιθέτως, στο net-billing όλη η πλεονάζουσα ενέργεια εγχέεται στο δίκτυο και αποζημιώνεται με έναν από τους τρόπους που προβλέπει η νομοθεσία.

Πώς να αναστατώσετε την αγορά χωρίς λόγο

Το πρόγραμμα “Φωτοβολταϊκά στη στέγη”, ξεκίνησε τον Μάιο του 2023 και, με βάση τις σχετικές ρυθμίσεις, κλείνει ως προς την αποδοχή αιτήσεων στα τέλη Ιουνίου 2024. Παρόλα αυτά, όπως έχει αφήσει να εννοηθεί το ΥΠΕΝ, δεν αποκλείεται το πρόγραμμα να κλείσει νωρίτερα. Και το ερώτημα είναι γιατί, την ώρα που απομένουν λίγες εβδομάδες για την τυπική λήξη του προγράμματος.

Δεν υπάρχει χειρότερο πράγμα για μια αγορά, οποιαδήποτε αγορά, από το ξεκίνα-σταμάτα και την αλλαγή των όρων ενός προγράμματος εν εξελίξει. Με αφορμή το συγκεκριμένο πρόγραμμα, πολλές εταιρίες του κλάδου προσέλαβαν κόσμο, ανέπτυξαν νέα προϊόντα και συνεργασίες, ξόδεψαν χρήματα στην προμήθεια του σχετικού εξοπλισμού.

Να ξεκαθαρίσουμε κάτι. **Ο Σύνδεσμος Εταιριών Φωτοβολταϊκών δεν είναι αντίθετος στη σταδιακή μετάβαση σε ένα σχήμα net-billing. Εκείνο που ενοχλεί είναι ο “ξαφνικός θάνατος”, την ώρα μάλιστα που ακόμη δεν έχει προετοιμαστεί η διάδοχη κατάσταση.** Εδώ και ένα έτος αναμένουμε την εφαρμοστική υπουργική απόφαση για την εκκίνηση του net-billing. Και φυσικά απαιτείται νέα πρότυπη σύμβαση συμψηφισμού (που επίσης δεν υπάρχει), απαιτείται αλλαγή στα μηχανογραφικά συστήματα των προμηθευτών, εμπλοκή του ΔΑΠΕΕΠ, ενώ σε ότι αφορά τις τιμές αποζημίωσης που σήμερα προβλέπει ο ν. 5037/2023 για την πώληση της περίσσειας ενέργειας, αυτές φωτογραφίζουν μεγαλύτερα εμπορικά συστήματα και όχι τα οικιακά (τα οποία σήμερα επιβαρύνονται και με 24% ΦΠΑ).

Το πρόγραμμα “Φωτοβολταϊκά στη στέγη” ήταν το πρώτο βήμα για την ανάπτυξη της αγοράς της οικιακής αποθήκευσης ενέργειας και στη χώρα μας. **Ποιο είναι λοιπόν το επόμενο βήμα;** Θα υπάρξει εκ νέου επιδότηση σε συστήματα net-billing με μπαταρία; Κι αν ναι, υπάρχει σχετικό εγκεκριμένο σχήμα και φυσικά τα ανάλογα κονδύλια;

Αν όχι, τι προτίθενται να πράξουν τα συναρμόδια υπουργεία; Σήμερα, το μόνο διαθέσιμο εργαλείο για όσους δεν κάνουν χρήση των επιδοτήσεων είναι η **έκπτωση δαπανών** που οδηγούν σε λιγότερη φορολογική επιβάρυνση σε όποιον εγκαθιστά ένα οικιακό φωτοβολταϊκό (με ή χωρίς μπαταρία). Αυτό το θετικό μέτρο δεν είναι όμως αρκετό για να οδηγήσει σε χρόνους αποπληρωμής συγκρίσιμους με τα ισχύοντα μέχρι τώρα.

Πρόταση του Συνδέσμου Εταιριών Φωτοβολταϊκών είναι να εφαρμοστούν και στη χώρα μας οι πρόνοιες της Κοινοτικής Οδηγίας για το ΦΠΑ (Οδηγία 2022/542 της 5ης Απριλίου 2022), όπως ισχύει ήδη σε πολλές χώρες. Η Γερμανία, για παράδειγμα, προχώρησε ήδη από τον Δεκέμβριο του 2022 στη θέσπιση μηδενικού συντελεστή ΦΠΑ για φωτοβολταϊκά συστήματα σε κατοικίες και κτίρια που χρησιμοποιούνται για δραστηριότητες δημοσίου συμφέροντος. Δεν πρόκειται για απαλλαγή από ΦΠΑ, αλλά ο εγκαταστάτης τιμολογεί τον πελάτη με την καθαρή τιμή του συστήματος “πλέον 0% ΦΠΑ”. Ο μηδενικός συντελεστής ισχύει για το πλήρες φωτοβολταϊκό σύστημα με όλο τον επικουρικό εξοπλισμό του και φυσικά και τις παρεχόμενες υπηρεσίες εγκατάστασης και μέχρι ισχύ συστήματος 30 κιλοβάτ. Ισχύει επίσης και για συστήματα αποθήκευσης ενέργειας (μπαταρίες) που συνοδεύουν το φωτοβολταϊκό, ανεξάρτητα από το μέγεθός τους.

Σε αντίστοιχες κινήσεις προχώρησαν και η Ολλανδία (0% από 21% μέχρι πρότινος), η Βρετανία (0% ΦΠΑ για ηλιακούς συλλέκτες και αντλίες θερμότητας, από 5% που ήταν μέχρι πρότινος), η Κροατία (0% ΦΠΑ από 25% μέχρι πρότινος).

Ο Σύνδεσμος Εταιριών Φωτοβολταϊκών έχει αποδείξει διαχρονικά ότι δεν φοβάται τις αλλαγές. Αρκεί αυτές να ακολουθούν ένα σαφές και ξεκάθαρο σχέδιο για την ανάπτυξη και τη βιωσιμότητα της αγοράς. Να δούμε λοιπόν αυτό το σχέδιο, πριν οδηγήσουμε σε ξαφνικό θάνατο όσους πίστεψαν και σεβάστηκαν έως τώρα τις ρυθμίσεις που προώθησε στο πρόσφατο παρελθόν το ΥΠΕΝ;